

[Den fg. indenrigsminister.]

ling. Jeg må imidlertid holde for, at den ordning, der er fastlagt i det lovforslag, som nu har fået tilslutning fra alle sider, er den mest praktiske løsning af disse spørgsmål.

Kofoed: Blot den sidste bemærkning til ministeren: var der så ikke mulighed for, hvis man ikke kan nå det i denne samling, at tage det op, når loven skal revideres i 1969-70?

Den fg. indenrigsminister (Thestrup): Jo, det er naturligvis rigtigt. Der er ikke noget som helst i vejen for, at det kan optages og behandles, når loven skal revideres.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets §§ 1-3 og dets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden: Lovforslaget går nu til fornyet behandling i udvalget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om amtsrådenes og amtskommunernes overtagelse af skolerådenes og skolefondenes opgaver m. v.

(Lovforslaget (nr. 212) findes i tillæg A. sp. 4535, fremsættelsen i tidenden sp. 4745).

Formanden: Sammen med denne sag foretages de under punkterne 5-8 på dagsordenen opførte sager, nemlig:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om fordeling af udgifterne til offentlige gymnasieskoler og kursus til højere forberedelseseksamen.

(Lovforslaget (nr. 213) findes i tillæg A. sp. 4469, fremsættelsen i tidenden sp. 4747).

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om folkeskolen. (Ændring af reglerne om refusion m. v.).

(Lovforslaget (nr. 214) findes i tillæg A. sp. 4449, fremsættelsen i tidenden sp. 4747).

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om lønninger m. m. til folkeskolens lærere.

(Lovforslaget (nr. 215) findes i tillæg A. sp. 4493, fremsættelsen i tidenden sp. 4747).

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om fritidsundervisning m. v. (Ændrede refusionsregler m. v.).

(Lovforslaget (nr. 216) findes i tillæg A. sp. 4481, fremsættelsen i tidenden sp. 4747).

Lovforslagene sættes til forhandling.

Ove Hansen: Disse lovforslag skal ses i forbindelse med den generelle omlægning af byrdefordelingen mellem staten og kommunerne. De udgør et hele med de mange lovforslag, der for tiden er genstand for udvalgsbehandling, og må, hvor mærkeligt det end kan lyde, ses i sammenhæng med de 5 lovforslag, som blev til lov umiddelbart før påske.

Der har igennem nogen tid været tale om nedskæring af refusionen af lærerlønninger. Regeringsmedlemmer har bl. a. givet udtryk for, at kommunerne ligefrem kunne tjene penge ved at ansætte flere lærere end nødvendigt. Jeg vil dog gerne tilføje her, at jeg ikke har hørt undervisningsministeren give udtryk for en sådan opfattelse. Jeg kan heller ikke godkende den betragtning, at en kommune skulle kunne tjene penge ved at ansætte flere lærere. For det første kan intet embede oprettes i folkeskolen uden undervisningsministeriets samtykke. Ethvert embede skal normeres på skoleplanen, og ministeriet skal godkende skoleplanen. Skulle der være for mange lærere i folkeskolen — hvad jeg ikke har opfattelsen af — kan det kun være med ministerens billigelse. Hvorfor sådan en påstand, at kommunerne tjener penge på at have flere lærere end nødvendigt? Jo, den begrundes med, at staten afholder 85 pct. af udgifterne til lærerlønninger, de resterende 15 pct. skal kommunen selv bære, og da læreren formentlig betaler mere end 15 pct. af sin løn i skat til kommunen, tjener kommunen altså ved ansættelse af lærere, formoder man. Jeg deler ingenlunde sådanne formodninger, og jeg forstår ikke begrundelsen for disse betragtninger.

[Ove Hansen.]

Det beløb, en kommune udskriver i skat, vil naturligvis indgå i kommunens kasse uanset skatteydernes indtægter. Om de er store eller små, beskatningsprocenten er regulatoren for, at kommunerne får det beløb ind, som de har brug for, og som man har pålignet skatteyderne. Skulle det være en fordel, at flere lærere var blandt skatteyderne, er det de øvrige skatteydere, der opnår fordelene, nemlig ved fordeling af skattebyrden, og ikke kommunen.

Når folketinget i sin tid besluttede, at staten skal afholde 85 pct. af udgifterne til lærerlønninger, skyldes det ingen tilfældighed eller særlig velvilje over for kommunerne. Det skyldes simpelt hen den pligt, staten pålagde kommunerne. Vi har som bekendt undervisningspligt i Danmark, ikke skolepligt, og da staten har pålagt kommunerne at sørge for, at alle børn i den undervisningspligtige alder modtager undervisning, er det vel rimeligt, at staten afholder en væsentlig del af udgifterne ved undervisningen. Det er også næsten det eneste område, hvorpå staten bidrager til skolevæsenet. Til skolebygninger, til driften af skolerne, er det meget beskedne tilskud, der er tale om. Endelig kan spørgsmålet rejses, om det ikke mere er en statsopgave end en kommunal opgave at sørge for ungdommens uddannelse.

Mit parti har også haft under overvejelse at ændre ved refusionsreglerne for lærerlønningerne, men det skal ikke forstås således, at man blot skal skære refusionerne ned og samtidig på andre områder helt ophøre med tilskud. Det sidste gælder lægeundersøgelser og skolebespisning for blot at nævne et par områder. I fald en virkelig ændring ønskes foretaget, må det efter socialministeriets opfattelse ske på en helt anden måde. Vi kan gå med til en vis reduktion af tilskud til lærerlønninger, men det må være under forudsætning af, at staten på andre områder yder tilskud til skolevæsenet, f. eks. i forhold til, hvor meget et skolesøgende barn koster en kommune årligt. Det ville være en mere retfærdig fremgangsmåde over for kommunerne. Det ville betyde, at kommuner, der sørger for et godt skolevæsen, som havde et fremsynet skolevæsen, blev påskønnet af staten. Som

det nu foreslås, gælder det næsten om at have, ja, jeg fristes næsten til at sige et så primitivt skolevæsen som muligt, blot statens minimale krav opfyldes. Det kan efter min opfattelse ikke være folketingets opgave at byde kommunerne sådanne vilkår.

Jeg nærer derfor store betænkeligheder ved undervisningsministerens forslag. Jeg er bange for, at det vil gå ud over undervisningen. Når man formindsker tilskuddene med næsten $\frac{1}{3}$, må kommunerne nødvendigvis rette sig derefter, det vil sige begrænse udgifterne til skolevæsenet mest muligt, dersom de kommunale skatter ikke skal blive alt for høje. Inden for de tilladte rammer er der mulighed for at begrænse udgifterne; klassekvotienten kan antagelig i en del kommuner øges uden at komme i konflikt med folkeskolelovens krav. I større kommuner med flere hundrede klasser vil en forøgelse af klassekvotienten medføre en nedgang i antallet af lærere. Som mangearig formand for en skolekommission har jeg erfaret, at lave klassekvotienter giver mulighed for en grundig undervisning og forebygger disciplinære vanskeligheder. Oprettelse af hjælpeklasser, den særlige undervisning af og omsorg for visse børn, der har særligt behov for hjælp, vil blive generet af nedskæringen. Jeg tror også, indkøb af undervisningsmidler vil blive generet deraf. Kommunerne vil — og det skal de ikke have bebrejdelse for — stræbe efter at begrænse udgifterne til skolevæsenet, når folketinget næsten tvinger dem dertil.

Jeg har gennem dagspressen erfaret, at også Danmarks Lærerforening nærer store betænkeligheder ved denne betydelige nedskæring af refusionen. Jeg deler disse betænkeligheder. Dertil kan naturligvis bemærkes, at lærernes lønvilkår ikke på nogen måde ændres, men når organisationen gør indsigelser, skyldes det, at den nærer samme betænkeligheder, som mit parti gør, nemlig for, at undervisningen i folkeskolen vil lide derunder. Jeg ved ikke, om undervisningsministeren har forhandlet eller i hvert fald ført samtaler med Danmarks Lærerforening, inden lovforslagene blev fremsat her i folketinget. I fald ministeren har talt med organisationen forinden, ville jeg sætte pris på,

[Ove Hansen.]

om ministeren ville oplyse folketinget om samtalerne, om de indsigelser, Danmarks Lærerforening eventuelt har gjort.

De kommuner, der bliver særlig ramt af lovforslagene, er, som jeg før har nævnt, de kommuner, der har et godt og tidsvarende skolevæsen, et skolevæsen, der virkelig gør en indsats på undervisningsområdet. Sådanne kommuner vil i fremtiden blive ringere stillet, medens kommuner, der ikke har gjort særlige anstrengelser for at skabe et godt skolevæsen, nu snarere belønnes. Jeg synes ikke, lovgivningsmagten kan byde vore kommuner sådanne vilkår.

Kommuner, der i særlig grad bliver berørt, og som kommer til at betale dyrt for lovforslagene, er udviklingskommunerne. Udviklingskommunerne, de kommuner, der bygger boliger for at afhjælpe boligmangelen, som opfører sociale institutioner for børnene, og som ofrer meget store beløb for at få et godt skolevæsen, netop fordi de har så mange børn under uddannelse, vil i særlig grad få nedskæringen at føle. Det finder jeg urimeligt, for at sige det lidt mildt. Lovgivningsmagten burde snarere påskønne sådanne kommuners indsats.

I kommuner, hvor udviklingen er særlig stærk — jeg tænker her på forstads- og omegnskommuner — opføres der jo til stadighed nye skoler, skoler der ofte i anskaftessum andrager 20-25 mill. kr. pr. stk., og statens bidrag til skolebygninger er næsten uden betydning. Kommunerne må derfor selv afholde store byggeudgifter; kun refusionen til lærerlønningerne har haft betydning for sådanne udviklingskommuner. Med den nu foreslåede nedskæring af refusionen vil udviklingskommunerne blive belastet med millionudgifter. Er det virkelig regeringens hensigt at behandle udviklingskommunerne på denne måde? Man tvinges jo næsten til at sige til udviklingskommunerne, dersom de blot i nogen grad skal være i stand til at holde deres udgifter nede: lad være med at bygge flere boliger; det bliver for dyrt med de mange boliger. Det er naturligvis et uholdbart og urimeligt standpunkt at tage, men indirekte opfordres de jo dertil. Det beklager jeg meget. Regeringen burde netop påskønne de kommuner, der gør en indsats for at tilvejebringe flere

og flere boliger og dermed bidrager væsentligt til at afhjælpe boligmangelen.

Jeg har fra flere udviklingskommuner nogle tal, der viser, at et skolesøgende barn ofte koster kommunen henimod 3.000 kr. om året; i de mere stillestående kommuner — ældre kommuner — er det omkring 1.000 kr. om året. Der er altså en forskel på ca. 2.000 kr. pr. barn om året. Når tallet er så stort i udviklingskommunerne, skyldes det først og fremmest det nye og dyre skolebyggeri, men dertil kommer, at kommunerne ofte har et godt og fremsynet skolevæsen. Det er imidlertid ikke alene udgiften pr. skolesøgende barn, der er større i en udviklingskommune; også antallet af skolesøgende børn er stort. Ofte henimod 20 pct. af befolkningstallet er under skoleuddannelse, et usædvanlig højt tal sammenlignet med andre kommuner, hvor antallet af de skolesøgende børn undertiden andrager 12-14 pct. Jeg håber, at disse tal fortæller lidt om den uretfærdighed, vi begår, dersom nedskæring af refusionen gennemføres.

Jeg ved godt, at i udviklingskommunerne er skatteydernes indtægter for det meste større; det skyldes dels, at hustruen tit har arbejde, er beskæftiget uden for hjemmet, dels, at indtjeningsmulighederne er bedre. Men som følge af de store udgifter, en udviklingskommune har, er skattestrykket for den enkelte skatteyder anseligt. Den skatteudjævning, der er foreslået i et andet lovforslag, areal/indbyggertilskuddet, kommer jo ikke udviklingskommunerne til gode. Tværtimod; udviklingskommunerne skal være med til at udrede det.

Den nedskæring, som nu er foreslået, bliver særlig mærkbar i en del kommuner, og det er en liden trøst, at nedskæringen fra 85 til 60 pct. ikke er endelig, det er antagelig kun en foreløbig nedskæring; nedskæringen vil blive større. I lovforslaget om generelle tilskud til kommunerne anfører regeringen i bemærkningerne, at refusionsniveauet, bortset fra visse af de sociale refusioner, over længere sigt principielt ikke må overstige 50 pct. Kommunerne må således om nogle år være indstillet på, at nedskæringen bliver endnu kraftigere, nemlig ned til 50 pct.

Som jeg bemærkede til indledning, vil

[Ove Hansen.]

socialdemokratiet gerne medvirke til ændringer i refusionssystemet, men det skal være på det vilkår, at kommuner, der virkelig gør en indsats for at højne skolevæsenet, belønnes derfor. Det må være de samlede udgifter til skolevæsenet, f. eks. udgiften pr. skolesøgende barn, der danner grundlag for statens tilskud. Ved at anvende en sådan fremgangsmåde bidrager staten til at skabe mere retfærdighed med hensyn til byrdefordelingen. Kreditstramningen, regeringens forbud mod, at kommuner optager lån i faste ejendomme i kreditinstitutioner, tilføjer jeg kun for yderligere at understrege de vanskeligheder, som udviklingskommunerne nu stilles over for.

Om de enkelte lovforslag skal jeg ikke gøre mange bemærkninger, det bliver der måske lejlighed til under udvalgsbehandlingen. At amtskommunerne overtager skolerådene og skolefondenes opgaver, er forståeligt. Amtsskolekonsulenternes og andre konsulenters fremtidige virke er det vel ikke muligt på nuværende tidspunkt at komme nærmere ind på; opgavefordelingen må nøje kendes, førend realiteter kan drøftes.

I kommunale gymnasieskoler er nedskæringen af refusionen endnu større end i folkeskolen, nemlig fra 90 pct. til 60 pct., men som noget nyt skal amtskommunerne nu bidrage til gymnasieskolernes drift. Det gælder ikke alene kommunale gymnasieskoler, men også stats- og private skoler, ligesom primærkommunerne skal yde bidrag til statens gymnasieskoler. Jeg beklager, at statstilskuddet til transportudgifter af eleverne ophæves. I fremtiden bliver det altså alene kommunerne, der skal afholde disse udgifter.

I lovforslaget om nedskæring af refusion af lærerlønningerne har jeg bemærket, at private skoler med realafdeling eller 8., 9. og 10. klasser samt friskoler fremdeles får 85 pct. i statstilskud, men for at holde staten skadesløs pålægger man nu kommunerne at yde et bidrag til staten på 25 pct., beregnet af gennemsnitsudgiften pr. elev, samt 85 pct. af et beregnet gennemsnit af andre udgifter pr. elev i folkeskolen. Kommunerne må således ikke alene finde sig i, at deres tilskud formindskes, de pålignes også større bidrag til private skoler.

Loven om fritidsundervisning, der træder i kraft til august, undergår allerede nu nogle ændringer. Tilskuddet til undervisningen reduceres fra $\frac{2}{3}$ til halvdelen, og udgifter til lejrskoleophold bortfalder.

Ved en førstebehandling er det ikke hensigten at kommentere de enkelte bestemmelser, det hører udvalgsarbejdet til, og således bør det naturligvis også være, men jeg kan ikke undlade at spørge ministeren: kan det nytte at henvise til et udvalgsarbejde i dette tilfælde? Har regeringen og dermed dens tre partigrupper i folketinget på forhånd forpligtet sig til at gennemføre disse 5 lovforslag i de foreslåede skikkelser? Det er tilfældet med alle de øvrige lovforslag om byrdefordelingen, og ministre har jo ved fremsættelsen udtalt, at lovforslagene skal ses i sammenhæng.

Jeg har ved tidligere behandlinger af lovforslagene vedrørende byrdefordeling peget på det urimelige i, at folketinget skal tage stilling til omfattende ændringer uden at kende opgavefordelingen. Regeringen bebødte i efteråret, at undervisningen i de højere skoler, gymnasieskoler, HF-skoler, de højere handelsskoler m. v., bør være en amtskommunal opgave. Uden at kende nærmere til disse mange nye bestemmelser forlanger man nu en stillingtagen. Jeg synes, det er urimelige vilkår, man byder kommunerne. Man pålægger dem større udgifter, men om opgavefordelingen oplyser man intet.

Mit parti ville gerne have medvirket til et grundigt udvalgsarbejde om et så vigtigt område som byrdefordelingen, men arbejdet ville tage sin tid, dersom et tilfredsstillende resultat skulle opnås. Nu skal det hele hastes igennem, og de berørte kommunerne, tages der næppe meget hensyn til. De kan naturligvis få foretræde for folketingsudvalget, men tager man hensyn til deres ønsker? Er alt sammen ikke allerede på forhånd afgjort? I måneder har de tre regeringspartiers folketingsgrupper haft lovforslagene til behandling, og det, man efter lange drøftelser er blevet enig om, foreligger nu i form af lovforslag, og jeg tager næppe fejl, når jeg formoder, at de skal gennemføres i den form, de er forelagt; dertil har de tre partigrupper forpligtet sig. Gangen gennem folketinget og udvalgsarbejdet er mere af formel art. Jeg beklager, det er

[Ove Hansen.]

gået sådan; jeg tror, at folketingets anseelse lider derved.

Jeg vil slutte med at sige, at mit parti som sædvanlig er villig til at se nærmere på lovforslagene i udvalget, men jeg har lyst til at tilføje: kan det nytte? Når forslagene kommer til anden behandling her i folketinget, vil det kunne konstateres, om mine formodninger er rigtige; jeg tror desværre, jeg får ret.

Poul Schlüter: De 5 lovforslag, undervisningsministeren har fremsat, og som nu er til første behandling, opfatter jeg som en konsekvens af to udviklingslinjer, som folketinget i denne tid er ved at fæstne. Den ene linje er de store ændringer i kommunestrukturen, og det, som i relation til de 5 lovforslag særlig er vigtigt, er jo, at købstæderne i fremtiden skal være en del af amtskommunen. Den anden udviklingslinje er byrdefordelingsreformen; her bliver der tale om i fremtiden at fordele mellem staten og kommunerne og mellem landsdelene på en anden måde end hidtil, og jeg har forstået, at regeringens sigte er, at nok skal der fordeles anderledes end hidtil, men der må være balance i regnskabet, forstået på den måde, at den nye fordelingsnøgle ikke for statskassen medfører en større samlet udgift, end vi hidtil har kendt. Hvis dette sigte skal opnås, vil det naturligvis være nødvendigt på en række områder at ned sætte de refusionssatser, man hidtil har brugt, når staten har godtgjort kommunerne udgifter på en række områder.

Med hensyn til skoleledelsen, tilsynsreglerne og ansvaret for skoleforholdene må det være ganske naturligt, at amtsrådene overtager skolerådernes og skolefondenes hidtidige opgaver og gør det med virkning fra den 1. april 1970. Af hensyn til budgetlægningen ude i amterne er det nok rigtigt af folketinget nu at låse dette fast, således at amterne snart med sikkerhed kan vide, at disse opgaver bliver amternes, at det er amterne, der får ansvaret. Hidtil har skolerådene jo været en slags koordinationsorgan for sogne, amter og købstæder, men når nu købstæderne inddrages under selve amtet, vil dette koordinationsorgan selvfølgelig være ganske overflødigt. Amtsrådet må da naturligt løse opgaven.

Jeg har forstået på undervisningsministerens fremsættelse, at der for tiden foregår et meget omfattende arbejde i ministeriet, hvor man forsøger at analysere den samlede skolestyrelsesordning, vi har, og jeg forstår også, at vi kan vente her i folketinget at få forelagt et lovforslag om en ny skolestyrelsesordning. Et af de meget interessante punkter i den forbindelse bliver vel, om ministeriets og ministerens overvejelser kan føre til den konklusion, at en vis decentralisering er mulig af den tilsynsmyndighed, som undervisningsministeren hidtil har haft i forhold til først og fremmest købstadskolevæsenet. Jeg går ud fra, at man endnu ikke har konkluderet, men det siger sig selv, at var der saglig mulighed for at lægge denne tilsynsmyndighed ud i amterne i fremtiden, ville det på mange måder være en tiltalende udvikling.

Jeg kan på mit partis vegne tiltræde, at der gives hjemmel for amtsskolekonsulenterne og konsulenterne for specialundervisningen til at fortsætte i nogle år endnu. Hvad den endelige løsning på dette område skal være, er vel ikke afklaret endnu; det får vi formentlig lejlighed til at vende tilbage til. Men at det må være rigtigt at skabe hjemmel for en fortsættelse af denne konsulentordning, kan vist ingen være uenig i. Selvfølgelig kan jeg godt se, at der kan opstå nogle problemer, når fra 1. april 1970 amtsskolekonsulenterne såvel som konsulenterne for særundervisningen skal have også købstæderne som deres arbejdsområde, idet adskillige købstæder jo har en udbygget skoledirektion og konsulenter til deres rådighed. Jeg går ud fra, at ministeren forestiller sig, at amtsskolekonsulentordningens udstrækning til også at omfatte købstæderne skal administreres med stor smidighed i forhold til de købstæder, som på disse felter allerede har en meget betryggende ordning.

Om de øvrige 4 lovforslag skal jeg ikke sige meget. Der er i det væsentlige tale om ændringer i refusionssatserne, og enkelte andre regler foreslås samtidig indført. Jeg har hæftet mig ved, at man i lovforslaget om fordeling af udgifterne til gymnasieskolen og kursus til højere forberedelseseksamen foreslår, at staten skal yde samme driftstilskud, hvad enten der er tale om private eller kommunale skoler. Det synes jeg er et godt princip; jeg hilser det vel-

[Poul Schlüter.]

kommen og finder det rigtigt, at undervisningsministeren foreslår dette indført i denne sammenhæng.

I øvrigt er det finansielt afgørende, at man nedsætter den statslige refusion med en tredjedel, så den bliver ikke 90 pct., men kun 60 pct. Man kan altid diskutere de konkrete tal, men i min gruppe forstår vi godt, at denne nedskæring må være naturlig og rigtig set i sammenhæng med den samlede byrdefordelingsreform.

Heller ikke folkeskolelovsforslagene skal jeg gøre mange bemærkninger om. Jeg vil gerne hilse velkommen forslaget om at pålægge kommunerne udvidet bidragsydelse for elever, som går i 8.-10. klasserne i private skoler. Det synes jeg er helt rigtigt at tage med, når denne lovgivning nu er til behandling.

Med hensyn til lærerlønningsrefusionen har næsten alle partier nu igennem en lang årrække peget på, at det måske nok var for høj en sats, når staten skulle dække 85 pct., og jeg synes, det er på høje tid, at vi nu i folketinget realistisk beskæftiger os med en nedsættelse af denne procent. Undervisningsministeren foreslår, at den i fremtiden skal være 60, og det tror jeg er passende.

Hr. Ove Hansen nærede megen betænkelighed ved denne nedskæring af refusions-satsen; jeg forstod, at hr. Ove Hansen var bekymret for, at den lavere refusionsdækning kunne føre til en ringere kvalitet i undervisningen rundt om i landet. Det er naturligvis svært at bedømme nu, men personlig nærer jeg ikke den samme ængstelse. Jeg tror, at forældrerønsket om høj kvalitet i folkeskolens undervisning er så stort og så almindeligt, at kommuner, som måtte føle sig fristet til at tjene en skilling på det lokale budget, får store vanskeligheder med den lokale befolkning. Ønsket om kvalitativ god undervisning er så kraftigt, at jeg ikke et øjeblik tror, at kommunalbestyrelsesmedlemmer, som her ville tjene en skilling i budgettet, kan få medhold heri. Noget andet er, at når procenten er så høj som hidtil, kan man måske forestille sig en ringere effektivitet end ellers. En lavere refusionssats er vel i sig selv en tilskyndelse til god planlægning og til en vis effektivitet i folkeskolen. Folke-

skolen er da vel ikke så væsensforskellig fra anden offentlig aktivitet, at man kan se væk fra, at man helst skal have en ordening, der tilskynder til planlægning og effektivitet. Jeg nærer altså ikke den samme bekymring som hr. Ove Hansen.

Specielt om fritidsundervisningen vil jeg gerne sige, at jeg har hæftet mig ved ministerens bemærkning om, at hvis ændringen i loven skulle føre til svigtende kommunal interesse for fritidsaktiviteter, som ikke er obligatoriske, forbeholder ministeren sig at vende tilbage til spørgsmålet. Det synes jeg er en klog tankegang, og den gælder vel i øvrigt generelt; det er klart, at ministeren såvel som folketinget må følge, hvad virkningerne på hele skoleområdet af de ændrede refusionssatser nu bliver.

Må jeg sige til sidst, at i mit parti anerkender vi, at disse lovforslag er nødvendige og naturlige led i den samlede byrdefordelingsreform, og netop fordi der er så nær en sammenhæng mellem disse og den øvrige del af reformen, vil jeg slutte med at foreslå, at de fem lovforslag bliver henvist til udvalgsbehandling i folketingets byrdefordelingsudvalg.

A. Chr. Andersen: Jeg skal ikke ved denne førstebehandling komme med mange bemærkninger om de fem lovforslag, som jo er led i den samlede omlægning af byrderne kommunerne og staten imellem.

Det første lovforslag er en konsekvens af, at købstæderne indgår i amterne — det er altså forslaget om, at amtsrådene og amtskommunerne skal overtage skolerådenes og skolefondenes opgaver. Da de nuværende skoleråd vil blive ophævet, er det ganske naturligt, at de nye amtsråd overtager skolerådenes opgaver og lader de nye amtskommuner overtage skolefondenes opgaver og udgifter.

Det må også være rigtigt som foreslået at skabe lovhjælp for, at amtsskolekonsulenter, konsulenter for specialundervisning og deres medarbejdere samt konsulenter for ungdomsundervisning kan fortsætte i en overgangsperiode efter 1. april 1970, og ligeledes at deres arbejdsområde også kommer til at omfatte de tidligere købstæder.

Det ville måske have været naturligt, om dette lovforslag var blevet behandlet

[A. Chr. Andersen.]

i forbindelse med den nye skolestyrelseslov, men vi er indforstået med, at man af budgetmæssige grunde må have lovforslaget gennemført nu, medens skolestyrelsesloven først kan blive vedtaget til efteråret.

Forslaget til lov om ændring af lov om fordeling af udgifterne til offentlige gymnasieskoler m. v. indeholder bl. a., at statens tilskud til kommunale gymnasier nedsættes med en tredjedel fra 90 til 60 pct., og at amterne efter 1. april 1970 skal overtage elevbidraget til stats- og kommunale gymnasier. Primærkommunerne har hidtil betalt et beløb svarende til 10 pct. af statsskolernes gennemsnitlige driftsudgifter pr. elev. Amternes bidrag vil nu blive 40 pct. af samme beregningsgrundlag, som ikke indeholder udgifter til forrentning og afskrivning. Man kunne måske godt have taget dette med i beregningsgrundlaget; der ydes jo ofte af amterne tilskud til disse udgifter efter andre, særlige regler.

Lovforslaget indeholder også, at der indføres nye regler for bidrag til private gymnasier og til HF-kursus; det amtskommunale bidrag til private skoler bliver dog kun 25 pct. Det er også regler, som vi kan tiltræde, som en naturlig konsekvens af, at lærerlønstilskuddet i øvrigt sættes ned, og at kommunerne i og for sig ikke nødvendigvis behøver at skulle tjene på, at der er private skoler, der løser en række opgaver.

Forslaget til lov om ændring af lov om folkeskolen indebærer en ændret bidragsordning med udvidet pligt for kommunerne til at yde staten bidrag for elever i realafdelingen ved private realskoler samt til 8. og 9. klasserne ved private realskoler og gymnasieskoler og endvidere til friskoler. Det er ud fra samme betragtning: kommunerne skal ikke tjene på, at der er sådanne private skoler.

Forslaget indeholder også, at statens tilskud til befordring af skoleelever bortfalder. Amtet skal dog bidrage med 75 pct., således at primærkommunernes andel nu bliver 25 pct. mod tidligere 50 pct. Den

nye ordning må hilses med tilfredshed af de kommuner, der har store befordringsudgifter. Da amterne skal betale broderparten af udgifterne, er det vel naturligt, at amtsrådene skal godkende befordringsordningerne.

Amterne får også pligt til at betale 75 pct. af udgifterne til særskilt undervisning af børn fra fjerntliggende og svagt befolkede egne, der ikke kan henvises til bestående skoler i kommunen eller til en nabokommunes skoler. Det er også en nyordning, som jeg tror vil være god at få gennemført.

Forslaget til lov om ændring af lov om lønninger til folkeskolens lærere indebærer en nedsættelse af lærerlønstilskuddet fra 85 til 60 pct. Det er en af de omlægninger, der er mange penge i — nedsættelsen gælder jo også for ventepenge og vikarudgifter. Hr. Ove Hansen talte meget om, at ved denne ændrede byrdefordeling ville der blive pålagt kommunerne store udgifter. Jeg må dog gøre opmærksom på, at hele den nye byrdefordeling går på, at der ikke sker nogen som helst forskydning i statens samlede udgifter til kommunerne. Kommunerne vil få indtægterne på en anden måde; det skal erkendes, at dette måske ikke i alle tilfælde gælder de af hr. Ove Hansen nævnte udviklingskommuner, men bredt betragtet ud over landet vil de penge, der her spares på lærerlønrefusioner, komme kommunerne til gode ganske vist på et andet grundlag.

Ændringerne i lov om fritidsundervisning m. v. indebærer en omlægning og forenkling af tilskudsberegningerne. Den samlede virkning af disse omlægninger og forenklinger bliver en lille merudgift for staten. Forslaget indebærer også, at der bortfalder visse statstilskud til nogle kommunale aktiviteter, der ikke er obligatoriske for kommunerne, som f. eks. lejrskoleophold. Også jeg har bemærket mig undervisningsministerens bemærkning i fremsættelsestalen om, at man fra undervisningsministeriets side nøje vil følge, om kommunernes interesse for at påtage sig disse ikke-

[A. Chr. Andersen.]

pligtige opgaver vil blive mindre, når der nu ikke fås statstilskud, og at man i så fald vil overveje at gøre visse aktiviteter pligtige for kommunerne.

Jeg kan tilsige mit partis støtte til lovforslagenes gennemførelse.

Samuelson: Det radikale venstre kan anbefale de foreliggende lovforslag. Det første af dem er mere end et byrdefordelingsproblem, idet lovforslaget indeholder bestemmelser om amtsskolekonsulenternes stilling efter 1970. Jeg tror, det er meget vigtigt at sikre en nogenlunde smertefri overgang til de nye kommune- og amtsstrukturer, og hertil vil de gamle amters stab af tjenestemænd inden for undervisningssektoren sikkert kunne yde betydelige bidrag. Der vil selvfølgelig opstå problemer i de områder, hvor amter ved sammenlægninger deles næsten midt over, ligesom der i et enkelt tilfælde er tale om, at et område, som hidtil har været dækket af én konsulent, efter 1. april 1970 skal deles op i to selvstændige områder.

Amtsskolekonsulenterne har i de sidste år været stærkt belastet med byggesager o. lign., så deres pædagogiske virksomhed er gledet betydeligt i baggrunden. Derfor venter vi med spænding på lovforslaget om det kommunale skolevæsens styrelse og tilsyn, der kan skabe klarhed. Der er nemlig en fare for, at en 2-årig overgangsperiode som foreslået kan betyde en 3-årig svag planlægningsperiode, idet ingen i perioden 1969-72 effektivt kan påtage sig et planlægningsarbejde i de nye amter, så længe ansvaret er fordelt på mennesker, der ikke ved, om de skal fungere efter 1972. Derfor må styrelsesloven frem så hurtigt som muligt, og jeg håber, at undervisningsministeren kan bekræfte, at den kommer straks ved næste samlings begyndelse. På den måde kan vi sikre, at amternes kommende administrationsstab kan etableres, og derved mindske ulemperne i overgangsperioden.

Vi er ikke så bekymrede som visse kommunalpolitikere for, at de ændrede refusions-satser til lærerlønninger skulle betyde mindre aktivitet. De dage er heldigvis for længst forbi, hvor man i en række landkommuner ikke ville ansætte lærere, fordi de ikke pro-

ducerede noget. Dels bliver kommunerne nu store og bæredygtige, dels er interessen for en høj undervisningsstandard samtidig stor. Når man nu forsøger at lægge et større ansvar ud til kommunerne også inden for skolevæsenet, og når der kommer en lov med formindskede refusioner, er der måske nogle, der er af den formening, at man får en neddæmpet aktivitet. Men jeg kan egentlig slet ikke forstå de kommunalpolitikere, der mener det, for lige så ofte står de jo og fortæller os, at kommunernes selvstyre er en illusion, og at alt bestemmes fra centralt hold. Vi tror, at kommunerne vil vide at holde deres undervisningsvæsen i orden; det skal forældrene nok fortælle dem at de skal gøre.

For at sikre, at de tyndt befolkede og store landkommuner med det største befordringsbehov kan magte at centralisere deres skolevæsen til pædagogisk og økonomisk bærende skoleenheder må forslaget om amtskommunalt bidrag med 75 pct. af befordringsudgifterne hilses med tilfredshed. Det skal nok hjælpe, og der skal nok blive etableret rimelig befordring. Imidlertid rejser sig det problem, om ikke skolebørns befordring efterhånden mere er et spørgsmål om trafikintensitet end om kilometerafstand. Jeg vil gerne spørge undervisningsministeren, om man ikke vil tage dette problem op til ny vurdering. Jeg kunne tænke mig, at man f. eks. fik et amtskommunalt tilskud til kommuner, som etablerer disse befordringer, der bliver mere og mere påkrævet, efterhånden som trafikintensiteten vokser.

Med disse bemærkninger skal jeg anbefale lovforslagene til udvalgsbehandling.

Krøgh Hansen: Den 25. marts behandlede vi her i tinget fem af de lovforslag, som udgør en del af det lovkompleks, der skal ændre byrderne mellem staten og kommunerne. Ved den lejlighed sagde venstres ordfører, hr. A. Chr. Andersen, ifølge Folketingstidende 1968-69, sp. 5164, følgende:

„Det må indrømmes, og det vil jeg da give hr. Ove Hansen ret i, at disse lovforslag er et led i dette samlede sæt, og at vedtagelsen af disse lovforslag i og for sig må indebære, at man også må vedtage de andre lovforslag, som er fremsat, og som skulle danne grundlag for den byrde-

[Krog Hansen.]

fordeling, der skal finde sted de første to år efter den 1. april 1970. Men det er vi også parat til.“

Kan det egentlig siges klarere? „Det må indebære, at man også vedtager de andre lovforslag, men det er vi også parat til.“

Her siger venstres ordfører klart, at vedtagelsen af bl. a. loven om ændring af vejrefusioner betyder, at alle byrdefordelingslovforslag — også dem, vi i dag har til første behandling — må vedtages omtrent uændret.

Så er det naturligt at spørge sig selv — det har vi i hvert fald gjort i socialistisk folkeparti: er det ikke spild af tid overhovedet at sige noget ved denne første behandling? Svaret er givet af bl. a. den socialdemokratiske ordfører, og vi er enige med ham. Vi mener, at regeringen og regeringspartierne har trukket det parlamentariske arbejdsklima ned på så lavt et niveau, at jeg ud over at henvise til, hvad jeg tidligere har sagt, kun skal spørge regeringen — jeg tror på forhånd, det er håbløst, men jeg vil gøre det alligevel: er tiden ikke inde til at rebe sejlene, så vi sikrer en forsvarlig behandling af tingets arbejdsstof? Det, vi har set her på det sidste, har i hvert fald ikke været forsvarligt, og vi kan ikke medvirke til disse lovforslags gennemførelse, hvis det skal fortsætte på den måde.

Sigsgaard: Ja, jeg skal sige lidt mere end hr. Krog Hansen i et fromt, men måske ikke særlig realistisk håb om, at de gode argumenter dog måske kan have en vis betydning set på længere sigt.

De forslag, der ligger på bordet her, er, som det er sagt, led i den samlede byrdefordelingsreform og må vurderes som sådanne. Det er ikke muligt i dag at vurdere, hvad byrdefordelingsreformen bliver til, men meget tyder på, at den ikke bliver tilstrækkelig, og at den vil få mange uheldige virkninger.

Sådan som forslagene her er udformet, favoriserer de på urimelig måde de private skoler. Amtskommunerne skal efter forslaget betale 40 pct. af driftsudgifterne ved offentlige gymnasieskoler og HF-kursus, men kun 25 pct., hvis skolerne er private. Hvis forslaget gennemføres, vil det altså betyde, at amtskommunerne vil have en økonomisk interesse i, at skolerne bliver

private. En sådan udvikling vil være til skade for dem, der har sværest ved at betale skolepengene, altså de økonomisk dårligere stillede. Dertil kommer, at vi bør nå frem til, at det gymnasiale trin i skolevæsenet bliver en del af almenuddannelsen, og at undervisningen her derfor som hovedregel bliver offentlig.

Det samme gælder undervisningen i 8.-10. klasse; dér er forslagene lige så uheldige. Man siger nemlig nu, at hvis kommunerne undlader at udbygge deres uddannelsessystem, f. eks. prøver på at slippe for at etablere 10. klasser, sparer de penge, for så skal de kun betale 85 pct. af normaludgiften på de pågældende klassetrin til de private skoler, der så varetager undervisningen af de pågældende elever — altså igen en favorisering af de private skoler og af de kommuner, der har det dårligst udbyggede skolevæsen.

Afskaffelsen af statsstøtten til befodringsudgifterne forekommer mig også betænkelig. Ministeren siger direkte i forelæggelsen, at befodringsordningen for gymnasieelever er frivillig for kommunerne, og nu foreslås statsstøtten til den ophævet. Ministeren må dog have spekuleret på, hvordan det nu kommer til at virke. Det vil selvfølgelig betyde, at færre kommuner vil etablere befodringsordninger, og det vil igen betyde, at det bliver gjort vanskeligere for mange jævnt stillede gymnasieelever at klare gymnasiet rent økonomisk. Man taler om at demokratisere adgangen til uddannelserne, uden at man gør så forfærdelig meget ved det. Forslaget her gør ingenting ved det, for det går i stik modsat retning; det er vendt imod de befolkningsgrupper uden for de større byer, der dårligt har råd til at lade deres børn få en grundig uddannelse.

En lille detalje i forslagene synes jeg desværre er typisk. Støtten til lejrskolearbejdet falder væk, så vidt jeg forstår. Lejrskolerne er udtryk for et stort pædagogisk fremskridt — det tror jeg næsten alle er enige om — men det har været svært at få lejrskoletanken introduceret og realiseret mange steder i landet. Det hjalp refusionen med til, men nu fjerner man den, og hvad sker der så? Ja, så vil der selvfølgelig blive tale om et tilbageslag for lejrskoletanken. Det er indholdet af det forslag.

Nedskæringen af lærerlønrefusionen må

[Sigsgaard.]

jeg også gå imod. Den gavner de veletablerede kommuner, men rammer udviklingskommunerne hårdt, sådan som det allerede er beskrevet. Den begunstiger de gammeltdags, de dårligt udbyggede skolevæsen, men retter et hårdt slag imod de kommuner, der gerne vil lave et godt skolevæsen med lave klassekvotienter, forsøgs- og konsulentvirksomhed osv. Hvis forslagene gennemføres — og man behøver ikke at sige „hvis“, for som det allerede er sagt, er det jo aftalt, og de vil blive kørt igennem — altså: når forslagene er gennemført og realiseret, vil de hæmme udviklingen i folkeskolen og også i de andre skoleformer, og i sidste ende er det selvfølgelig børnene, der rammes. Der er unægtelig en linje i regeringens politik: kollegielovens revision udskydes, revisionen af ungdommens uddannelsesfond udskydes, og nu hæmmes med forslagene her reformarbejdet i skolevæsenet. Der er altså en linje, men vi kan ikke lide linjen, og vi vil ikke være med til forslagene.

Undervisningsministeren (Helge Larsen): Jeg vil gerne takke hr. Poul Schlüter, hr. A. Chr. Andersen og hr. Samuelsen for tilslutningen til disse fem forslag.

Så må jeg måske lige begynde med at sige til hr. Sigsgaard, at der var et par slemme misforståelser i det, der blev sagt, som jeg finder det nødvendigt at rette. Når hr. Sigsgaard talte om, at nu ophører refusion til lejrskoler, og herved talte om lejrskoler i al almindelighed, må jeg gøre opmærksom på, at det er de få tilfælde af lejrskoleophold, der er knyttet til fritidsundervisningen, der er tale om og ikke noget som helst andet; det er ikke lejrskolearbejde i al almindelighed.

Når der videre blev sagt, at disse forslag favoriserer de private skoler, er det heller ikke rigtigt. Ved forslagene stilles de private skoler i samme forhold til stat som til kommune. Tidligere betalte staten hele tilskuddet til de private skoler, og dengang kunne der tænkes den mulighed, at kommuner var interesserede i, at der oprettedes private skoler, som tog en del af det arbejde, kommunen ellers skulle tage sig af. Nu bliver der fuldstændig neutralitet, idet staten betaler de 60 pct. og kommunerne de 25 pct., medens der stadig vil være 15 pct.,

der skal betales af eleverne; i andre tilfælde er det 60 pct. fra staten og 40 pct. fra kommunerne. Der er i virkeligheden tale om at etablere en fuldstændig neutralitet i disse tilskudssystemer, så de ikke kan virke i den retning, som hr. Sigsgaard forestillede sig, eller i nogen anden favoriserende retning.

Til hr. Ove Hansen skal jeg gøre nogle enkelte bemærkninger, idet jeg i øvrigt godt vil takke for en del af det, der blev sagt; der var også en del kritik iblandt, som jeg ikke kan anerkende.

Når hr. Ove Hansen spørger, om det kan nytte at henvise til udvalgsarbejdet, vil jeg sige: ja, det kan det da. Det forekom mig nemlig, at hr. Ove Hansen i sin bemærkning helt overså, at disse forslag har meget nær forbindelse med alle de øvrige forslag i byrdefordelingskomplekset og skal ses i denne sammenhæng. Det er rigtigt, som det blev sagt af hr. Poul Schlüter, at der sker en ændret byrdefordeling, men i forholdet mellem de udgifter, staten har, og de udgifter, kommunerne har, er der balance, og netop denne sammenhæng er meget vigtig for at vurdere disse lovforslag såvel som de andre, der vedrører hele byrdefordelingskomplekset.

I øvrigt havde hr. Poul Schlüter ganske ret, når han fremhævede, at der er to ting, som i og for sig betinger disse forslag. Det ene er selve byrdefordelingsreformen, det andet er de store ændringer i kommunestrukturen — og ikke mindst disse sidste skal tages med i betragtning.

Flere talere, men navnlig hr. Ove Hansen, gav udtryk for det synspunkt, at ændringen af refusionsbestemmelserne for lærerlønningerne vil virke hæmmende på skolevæsenets udvikling. Her mener jeg man fuldstændig overser dels den nye kommunestruktur, dels og navnlig den levende interesse, der er i kommunerne og hos forældrene for at skabe det bedst mulige skolevæsen — en interesse, som igennem 1960'erne har været overordentlig stærk, som stadig er det, og som jeg tror vil fortsætte med at være det. Jeg kan derfor ikke være enig med hr. Ove Hansen i, at det skulle være en statslig og ikke en kommunal opgave at sørge for uddannelsen. Jeg mener netop, at folkeskolens opgaver og arbejdet i forbindelse med folkeskolelovgivningens virkeliggørelse er kommunale opgaver og

[Undervisningsministeren.]

bør være det. Det understreges i og for sig ved denne lovgivning og vil i øvrigt blive understreget også i den nye styrelseslov eller skoletilsynslov.

Flere af ordførerne, både hr. Poul Schlüter, hr. A. Chr. Andersen, hr. Samuelsen og hr. Ove Hansen, har spurgt til den, og jeg skal oplyse, at den er under udarbejdelse; den vil kunne forelægges i tinget her i løbet af maj måned, vil formentlig komme til første behandling og gå i udvalg, og vil så kunne genfremsættes til endelig vedtagelse til efteråret.

Jeg skal ikke sige meget om den, men vil gerne svare på et spørgsmål, som hr. Poul Schlüter stillede, nemlig om der vil ske en decentralisering. Ja, det er vor tanke, at der skal ske en decentralisering af opgaverne i forbindelse med hele folkeskolevæsenet ved den nye styrelseslov.

Hr. Ove Hansen nævnte, at de avancerede kommuner — ja, nu er jeg ikke sikker på, om hr. Ove Hansen brugte det udtryk — som har et godt udbygget skolevæsen, vil blive ramt af den nye refusionsbestemmelse. Jeg tror ikke, at de kommuner, som har et hurtigt voksende og nyt skolevæsen — i høj grad udviklingskommuner — vil føle, at de skal gøre deres skolevæsen ringere. Det er rigtigt, at fordi de har måttet udbygge deres skolevæsen i løbet af få år, har de haft store udgifter til skolebyggeri og skoledrift, men til gengæld har man vist også lov at sige, at disse kommuner har bedre rammer om deres folkeskolevæsen end mange andre kommuner, som står over for byggeopgaver senere hen.

Jeg nærer altså ingen frygt for, at kommunerne skal vise mindre interesse for deres skolevæsen. Jeg tror snarere, at dette, at flere opgaver lægges ud til dem, at de får mere selvstyre på dette område, måske endda kan øge den meget væsentlige interesse, der findes i dag.

Der blev spurgt af hr. Ove Hansen, hvad Danmarks Lærerforening har sagt til dette forslag. Jeg kan sige, at jeg over for Danmarks Lærerforenings formand har nævnt, at der ville ske ændringer i lærerlønrefusionen, og at det svar, jeg fik — jeg husker det ikke i enkeltheder — lå ganske på linje med det, som blev sagt på Danmarks Lærerforenings repræsentantskabsmøde, nemlig

at Danmarks Lærerforening nærer visse betænkeligheder ved den nedsættelse af lærerlønrefusionen, som her er foreslået. Overfor dette anførte jeg og vil gerne anføre igen, at man også her skal huske, at der samtidig sker en ændring af hele den kommunale struktur, og at kommunerne får et anderledes økonomisk bæregrundlag, end mange af de mindre kommuner har haft hidtil.

Der blev fremhævet enkelte punkter, som jeg gerne vil svare på. Hr. Samuelsen var inde på spørgsmålet om trafikintensiteten, som måske er vigtigere for befordringen af skoleelever end afstanden. Jeg tror i almindelighed, at problemet med befordring af skoleelever vil løses på bedre måde efter en ordning, hvor det er amtskommunen og primærkommunerne, som deler udgifterne, sådan at primærkommunen lettes i sine udgifter til transport, end efter den ordning, vi har haft hidtil. Jeg tror, at netop befordring af elever til skole er et område, der egner sig særdeles godt til at klares på det lokale plan med amtskommunen som den dirigerende og korrigerende myndighed, der tager hovedparten af udgiften derved. Men jeg skal gerne føje til, at vi vil være opmærksom på hele dette spørgsmål som i øvrigt på andre spørgsmål, der kan rejse sig, følge dem og eventuelt være indstillet på at overveje ændringer i lovgivningen, hvis det skulle være nødvendigt. Som det er sagt i bemærkningerne og fremhævet af flere, bl. a. af hr. Poul Schlüter: det er vigtigt at følge udviklingen på hele området ved den omlægning af byrderne, der er tale om.

Der er så blot en enkelt ting, som skal siges til sidst; det gælder forholdet til de private skoler, som jeg allerede har været inde på. Hr. Poul Schlüter fremhævede, at det var rigtigt at pålægge kommunerne pligt til deltagelse i dækningen af udgifterne ved de private skoler, sådan at man nu i forhold til tidligere fik ligestilling. Det er en af tankerne med det. Men jeg må måske have lov at fremhæve, at der ved den ændrede byrdefordeling samtidig også sker en rationalisering og forenkling i tilskuds- eller refusionsbestemmelserne. Det er et af de positive træk ved disse forslag, som jeg gerne vil have lov til at fremhæve.

Så skal jeg i øvrigt takke for den tilslut-

[Undervisningsministeren.]
ning, der er givet, og håbe, at man under udvalgsarbejdet kan nå frem til at få lovforslagene gennemført i enighed.

Sigsgaard: Ministeren lagde megen vægt på at understrege, at forslagene her stræbte mod og ville medføre ligestilling mellem de private og de offentlige skoler, og at jeg måtte have taget frygteligt fejl, når jeg herfra hævdede noget andet, nemlig at der var tale om en favorisering af de private skoler.

Jeg vil bede ministeren et øjeblik prøve at se sagen fra amtskommunernes synspunkt. Hvis der i en amtskommune skal oprettes en gymnasieskole, og hvis man har en mulighed for at få en offentlig skole og en anden mulighed for, at skolen kan blive privat, fremgår det jo af lovforslagene, at såfremt det bliver en offentlig gymnasieskole, der bliver tale om, skal amtskommunen bidrage med 40 pct. af driftsudgifterne, men såfremt det bliver en privat skole kun med 25 pct. Det har ministeren direkte sagt i fremsættelsestalen. Hvis ministeren anerkender, at 25 er mindre end 40, må ministeren vel også anerkende, at der altså sker en begunstiggelse af de private skoler, idet det set fra amtskommunens synspunkt vil være billigere, at gymnasieskolen bliver privat. Derfor må amtskommunen have en økonomisk interesse i, at det bliver en privat i stedet for en offentlig skole.

Undervisningsministeren (*Helge Larsen*): Jeg må lige sige til hr. Sigsgaard, at som ordningen er nu, betaler staten ca. 85 pct. af udgifterne ved en privat gymnasieskoles drift, amtskommunerne eller andre kommuner betaler ingenting. Nu kommer de til at betale 80 pct. I øvrigt forudsætter et privat gymnasiums oprettelse, at der er en privat kreds, der står bag ved det, og endelig indgår spørgsmålet i den almindelige gymnasieplanlægning.

(Kort bemærkning).

Sigsgaard: Man kan godt sammenligne med forholdene tidligere, men tilbage står altså — og det forstår jeg at ministeren indrømmede nu — at der stadig væk ikke vil være tale om ligestilling, men om en begunstiggelse af de private skoler.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagenes overgang til anden behandling
vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (*Hanne Budtz*): Efter de faldne udtalelser foreslår jeg, at de fem lovforslag henvises til det tidligere nedsatte udvalg vedrørende forslag til lov om generelle tilskud til kommunerne m. fl. lovforslag. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om udskrivning af indkomst- og formueskatten til staten.

(Lovforslaget (nr. 231) findes i tillæg A, sp. 4329, fremsættelsen i tidenden sp. 4763).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Grünbaum: Når der nu, som det hele tiden har været forudsat, foreslås en fast skala, den såkaldte grundbeløbsskala, der skal gælde under kildeskatteordningen fra år til år som en helt permanent ordning, er det naturligvis meget vigtigt, at denne skala er så rigtig som overhovedet muligt, selv om man naturligvis kan være meget uenig om, hvad der er rigtigt. Vi skal dog ikke mere have de årlige ændringer i udskrivningsloven, men alene fastsætte selve udskrivningsprocenten. Det gør, at der efter vor mening er en ganske særlig interesse om behandlingen af lovforslaget her, og jeg går ud fra, at der bliver adgang til en reel forhandling om den foreslåede skala.

Men det er naturligvis vanskeligt, er vi helt klar over, at drøfte eventuelle ændringer i denne skala, så længe vi ikke har regeringens forslag om udskrivningsprocenten, og især når vi ikke har de dertil hørende beregninger over skatteprovenuet.

Det ville være ønskeligt, om vi kunne få det første lange stræk på skalaen, altså det såkaldte proportionalstræk, noget forlænget; det har vi også tidligere været inde på. At det ville være af meget stor værdi for selve